

תורה, חבורה, ומה שביניהן

"מִן הַר קֹקֶץ צִ"ל רֹאה בְּלִמּוּד בַּחֲבוּרָה דָּבָר שֶׁהוּא מִתְחַיֵּב מִטְּבַע דֶּרֶךְ לִימּוּד הַתּוֹרָה. וְכֵן הוּא כּוֹתֵב בְּפִירוּשׁוֹ 'עֵין אִיָּה' לְדַבְרֵי הַגְּמָרָא:

'הִסְכַּת', עֲשׂוּ כִּיתוֹת כִּיתוֹת וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה, שְׁאִין הַתּוֹרָה נִקְנִית אֲלָא בַּחֲבוּרָה.

מִפְּנֵי שֶׁתּוֹרַת הַקּוּדֵשׁ הִיא תּוֹרַת חַיִּים, שְׁאִינָה מְנַהֶגֶת אֶת הַהוֹלְכִים בָּהּ לַחַיִּי נְזִירוֹת וּמְאִיסָה בְּעוֹלָם וּבִתְעוּנוֹגוֹתָיו הַטְּהוּרִים, הַמְרִימִים אֶת הַמַּעֲלָה הָאִישִׁית וּמְשַׁמְּחִים בְּלִבּוֹ.

עַל כֵּן יֵשׁ בַּתְּכוּנָתָה הַצּוֹרֵךְ לַחַיִּי חֲבֵרָה וְרַעוּת שֶׁהוּא הַדָּבָר הַמְּבִיא לַחַיִּים מְדִינִיִּים יָפִים וְנֹאִים וְטַבַּע קְנִיִן הַרַעוּת וְחֲבֵרַת חֲכָמִים קְבֹעַ בַּתְּכוּנָתָם.

הַיִּינוּ: לֹא יִיתְכַּנּוּ חַיִּים הַמֵּתְאַפְּיִנִים בְּבִדּוּדוֹת, בַּהֲתַנְזָרוֹת וּבַהֲתַרְחַקוֹת מִן הַחֲבֵרָה. וְהַרְבֵּי מִמְשִׁיךְ שֵׁם:

וְהַהֲתַרְחַקוֹת מִן הַבְּרִיּוֹת וְהַנְּזִירוֹת הַמוֹפְלָגָת, שֶׁהִסִּיעוּ רַבִּים מִמִּי שֶׁבִּיקְשׁוּ מִסְבַּרַת עֲצָמָם לְמִצּוֹא קְרֵבַת אֱלֹקִים, מִתּוֹךְ חֲבֵרַת בְּנֵי אָדָם, וְנִיתּוּקָם מֵהַחַיִּים הַצִּיּוּרִיִּים, הִיא זָרָה לְרוּחָהּ, עַד שֶׁבִּטְבַּע עֲצָם קְנִייתָהּ וְלִימּוּדָה תִּתְנַגֵּד לָזֶה, וְאִינָה נִקְנִית אֲלָא בַּחֲבוּרָה, הַהִיפֵךְ שֶׁל הַבִּדּוּדוֹת וְהַהֲתַרְחַקוֹת מִבְּנֵי אָדָם. [6]

הַרְבֵּי קוֹק לִימְדָנוּ בְּדַבְרֵינוּ, שֶׁעֲצָם טַבַּעָה שֶׁל הַתּוֹרָה לְהִלְמֵד בַּחֲבוּרָה. לִימּוּד בְּדֶרֶךְ אַחֲרַת הוּא בְּנִיגוּד לְמַהוּת טַבַּעָה שֶׁל הַתּוֹרָה. הַתּוֹרָה תּוֹרַת חַיִּים הִיא, וְאִין חַיִּים לֹלָא חֲבֵרָה. זֹאת כִּבְר לְמַדְנָנוּ בְּמַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה: "לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבָדוּ, אַעֲשֵׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ" (בְּר' ב' יח)...."

שאלות מנחות:

- מדוע חיי חברה ורעות הן 'הדבר המביא לחיים מדיניים יפים ונאים'?
- חשבו: מהו המחיר אותו אנו משלמים על הלימוד בחבורה? האם הוא משתלם?
- האם זו הוראה כללית או שמא ספציפית ללימוד תורה?

הַרְבֵּי קוֹק צִ"ל מִתִּיחַס לְדַבְרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרִי חֲנִינָא, וּמְבִיא עוֹד שְׁלוֹשָׁה נִימוּקִים הַשּׁוֹלְלִים אֶת הַלְּמִידָה שְׁאִינָה בַּחֲבֵרוֹתָהּ. וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ:

הַרַעוּת הַיּוֹצֵאוֹת מֵהַבִּדּוּדוֹת וְהַנְּזִירוֹת הַמוֹפְלָגָת, בִּיחּוּד לְבַעֲלֵי הַגִּיּוֹן וְעִיּוֹן בְּדַעוֹת וְהַגִּיּוֹן לֵב שֶׁל אֲמוֹנוֹת וּמַדְעִים מוֹסְרִיִּים, הֵינָם מְשׁוֹלְשׁוֹת.

הָאֲחַת, שֶׁתִּיקוֹן הָעוֹלָם הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵהּ, בֹּא רַק בְּהִיּוֹת מְצוּרָה עִם טְהַרְת הַלֵּב וִירַאת ה' וְחֲכַמַת הַתּוֹרָה, גַּם הַסְּבֻלָּנוֹת עַל הָעִיּוֹנִים וְהַדַּעוֹת שֶׁהֵם שׁוֹנוֹת מְדַעוֹתָיו, בְּדִין וְהַלְכָה וְגַם בְּעִיּוֹנִים מוֹסְרִיִּים, לְקִיּוּם הָאֲמֵת וְהַשְּׁלוֹם אֲהַבּוּ, וְזֹאת הַסְּבֻלָּנוֹת נַעֲשִׂית קְנוּיָה אֲצֵל תְּלִמִּדֵי חֲכָמִים, רַק בְּעַסְקָם בַּתּוֹרָה בַּחֲבוּרָה וּמִתְרַגְּלִים בְּדַעוֹת שׁוֹנוֹת, וְרוֹאִים שְׁדוּוּקָא מְכַל הַדַּעוֹת שֶׁל הַחֲכָמִים הַשּׁוֹנִים בְּאֻרְחוֹת הַתּוֹרָה וְהִירָאָה, תִּצַּא הַדֶּרֶךְ הַיִּשְׁרָה וְהַבְּרוּרָה, שֶׁשֵּׁם אֹרֵךְ ה' שׁוֹרָה. אֲבָל בְּהִיּוֹת הָאָדָם מְסוּגָר בַּחוּגוֹ הַצָּר, וְלֹא יָדַע מְאֻמָּה מֵהַמּוֹן דַּעוֹת חֲבֵרָיו הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְחֲכָמָה, אִישׁ אִישׁ כְּפִי כְּשֶׁרוֹנוֹ, בְּאֲמַת וְאֲמוּנָה, הִלָּא לֹא יוֹכֵל שְׂאֵת כֹּל דַּעַת שֶׁהִיא שׁוֹנָה מְדַעַתוֹ.

וְזֶה תְּהִיָּה הַסִּיבָה הַיּוֹתֵר חֲזָקָה לְמַחְלֻקַּת וּמְרִיבָה, וְחֲרַב הַמְּדַנִּים יִתְפַּשֵּׁט עַל יְדֵי זֶה בְּאֻמָּה, לְהִיּוֹת חֲרַב אִישׁ בְּרַעְוָהּ בְּפֹעֵל וּבְשׁוֹט לְשׁוֹן. וְכֹל זֶה הוּא תּוֹלְדָה שֶׁל הַבִּדּוּדוֹת הַמוֹפְלָגָת בְּעַסְק הַתּוֹרָה, זֶה הוּא הַרַע הַמְּגִיעַ לְתַכְלִית הַשְּׁלוֹם שֶׁל הָאֻמָּה, הַצִּרִיכָה לְהַתְּנַהֵג עַל פִּי רוּחָם שֶׁל בְּנֵיהּ בּוֹנֵיהּ, תְּלִמִּדֵי חֲכָמִים הַמְּרַבִּים שְׁלוֹם מְעוֹלָם.

והרע השני, שמגיע בעניינים עיוניים מדעות ומידות אמוניות, גורם החוג הצר, שאין הדברים מתבררים כראוי ועולים קמשונים במושגים של הדעות שמטפשין.

ומה שנוגע למעשים בהלכה, גורם המגרעות של בירור הדברים חטא בפועל, אם שהבדידות תטה את האדם לקצה האחרון, שבזה גם כן יהיה חטא, כנזיר הנקרא חוטא, ועוד שחטא יוצא על פי אותה ההשפעה שמשפיעים תלמידי חכמים על העם, אם לא ענייניהם מבוררים. זהו הנרצה מדיון 'נואלו שרי צוען' הנאמר על שגיאת מנהיגים שמגעת במעשה אל הכלל.

(ד"ר ראובן מאמו)

שאלות מנחות:

- כיצד לדעתכם מתבטא בצורה הטובה ביותר היחס בין מנהיג לקבוצה? מה זה דורש מן המנהיג? ומה מן הקבוצה?
- האם יש בחייכם 'חבורה' של תורה? האם אתם מכירים קבוצות נוספות בהן לעצם המבנה הקבוצתי יש השפעה גדולה על התוכן?
- האם יש מספר אנשים מוגבל לחבורה? (ננסח זאת כך: מכירים את השאלה על ערימת גרגירי החול? האם יש מספר כלשהו של גרגירים אשר הופך ערימה לערימה? ומצד שני- האם יש מספר סופי של גרגירים שאם נוציא אותם מן הערימה- היא כבר לא תהיה ערימה יותר?)